

Міністерство освіти і науки України  
Сумський державний університет  
Факультет іноземної філології  
та соціальних комунікацій

# X

**ВСЕУКРАЇНЬКА  
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**



# СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

27-28 квітня 2023 року

# Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА  
СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**



**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО  
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ X ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ  
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,  
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

**(Суми, 27-28 квітня 2023 року)**

**Суми, 2023**

**С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:**

Матеріали десятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 27–28 квітня 2023 р.) / уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2023. 367 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

4. Методика розслідування торгівлі людьми: альбом схем. Львів: ЛьВДУВС, 2019. 112 с.

**Аліса Тулякова,**

студентка Сумського державного університету

## **АКАДЕМІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ЗАГРОЗ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ У ВИМІРАХ «ЯДРА СТРАТЕГІЇ»**

Наразі гостро постає потреба щодо наукового аналізу досвіду впровадження стратегічних елементів в управлінську практику вищих навчальних закладі у періоди активних військових дій на регіональному рівні. Протягом загострення війни з рф Сумський державний університет впровадив досвід реалізації стратегічних положень, що надало можливості витримати важкі випробування та зберегти потенціал подальшого розвитку. При цьому були впроваджені складові «осереддя стратегії», які характеризуються американським дослідником Р. Румельтом як визначальні, необхідні, універсальні [2].

**Мета** розвідки – характеристика управлінського досвіду Сумського державного університету у впровадженні концепції «ядра стратегії» (Р. Румельт) у період активної фази війни з рф. **Завдання** дослідження: проаналізувати досвід та цінність впровадження «діагностики», «керівної політики» та «погоджених дій» у положення стратегічних документів Сумського державного університету в контексті складових «ядра стратегії» (Р. Румельт).

Сучасну змістову характеристику процесу організації розробки та впровадження стратегії, який виходить за межі суто військової парадигми та є універсальним, отже – прийнятним для стратегій навчальних закладів, надає Л. Фрідман [4]. Університетська стратегія, як й будь-яка інша стратегія,

визначається у вимірах генерального плану реалізації довгострокової мети в умовах невизначеності та змін [4]. Функціональне значення має правильне розуміння терміну «довгострокова мета», а саме – як певного бажаного стану речей, перебування у якому погоджено з адміністративним, науково-педагогічним складом університету та студентською спільнотою. Р. Румельт у книзі «Гарна стратегія погана стратегія» вказує на не тривіальність проблематики стратегування та хибність деяких документів, що вважаються стратегіями : «На жаль, гарна стратегія — виняток, а не правило, у той час як проблема зростає. Дедалі більше керівників організацій хваляться, що вони, мовляв, мають стратегію, хоча насправді це не так. Насправді вони виявляють те, що я назвав би поганою стратегією» [2, с. 19].

24 січня 2020 року Конференцією трудового колективу Сумського державного університету був затверджений «Стратегічний план розвитку Сумського державного університету на 2020–2026 роки» [3]. «Довгострокова мета» як стратегічний концепт у цьому документі знаходить своє відображення у розділі «візія», де організація, зокрема, представлена як університет інноваційного типу з власною ідентичністю, класичною сутністю, із забезпеченням єдності фундаментальності та фаховості змісту освіти. Також «довгострокова мета» визначається у розділі «місія», у якому ідентифікується соціальна функція університету, зокрема, у частині забезпечення високих вимог ринку праці фахівцями нової формації, здатними працювати в умовах швидкозмінного, багатофункціонального середовища.

Перший елемент «ядра стратегії» покликаний пояснити внутрішню сутність виклику (челенджу) у вимірах діагностування. При цьому основний акцент стратегічної роботи спрямовується на розуміння того, що відбувається, тобто на опис певного процесу в деталях, причинно-наслідкових зв'язках та відносинах. Результатом діагностування має бути глибинне розуміння сутності проблеми у форматах адаптованої до сприйняття аналітика моделі, котра акцентує увагу на тих важливих аспектах, якими визначається подальше поле діяльності. Елементи діагностування у «Стратегічному плані розвитку

Сумського державного університету на 2020–2026 роки» відображені за допомогою SWOT-аналізу. Другим елементом «ядра стратегії», що визначає Р. Румельт [2], є «керуюча політика» щодо вирішення проблем, що визначається як певний загальний підхід у процесі долаття перешкод, що були виявлені у результаті попереднього діагностичного періоду. Не маючи практичної спрямованості, тобто не вказуючи точно що саме треба робити, «керуюча політика» є певним дороговказом загального руху без вказівок щодо конкретних заходів. У частині стратегічної візії «керуюча політика» Сумського державного університету позначається орієнтацією на світові традиції, стилі, технології та якості освітніх послуг, з одного боку. З іншого боку, стверджується відповідальність перед державою, регіоном та суспільством. У такий спосіб прагнення до статусу високо рейтингового та конкурентоспроможного статусу поєднується із прагненнями формувати інтелектуальну еліту громадянського суспільства.

«Погоджені дії» – третій і завершальний етап концепції «ядра стратегії» Р. Румельта [2]. Оптимальна стратегія має усталений пракеологічний аспект – конкретні дії, сутність яких чітко сформульована щодо досягнення мети. При цьому виділяються такі три вимоги щодо усіх етапів «погоджених дій» – координація, узгодження, взаємозв'язок. У «Стратегічному плані розвитку Сумського державного університету на 2020–2026 роки» складова «погоджених дій» знаходить своє відображення у розділі 6 «Дорожня карта розвитку університету: досягнутий рівень, стратегічні завдання, заходи реалізації», у якому описана Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, сутність освітньої пропозиції, науково-дослідна діяльність: генерація нових знань, трансфер технологій, інтеграція у міжнародний освітній простір, соціально-спрямована діяльність, інтелектуальне та ресурсне забезпечення, структурне вдосконалення, освіта впродовж життя, соціально спрямована діяльність, кадрова політика: управління людським капіталом, корпоративна культура, соціальні сервіси, ефективні фінансово-економічні механізми та підприємництво, структурне вдосконалення,

менеджмент якості діяльності та інше [3].

Ефективне впровадження стратегічних елементів у практику академічного менеджменту сумського державного університету стало головним фактором стабільності розвитку організації у критичні часи, що дає підстави щодо ствердження доцільності використання подібного стратегічного досвіду іншими навчальними закладами України. Ефективність стратегічної роботи СумДУ, зокрема, підтверджується збільшенням обсягів наборів громадян на навчання на перший курс у 2022–2023 навчальному році на 12,2%, у порівнянні з минулим роком, стійкістю функціонування критично важливих для військового часу сектору фінансів, інфраструктурного розвитку та ресурсного забезпечення [1].

Позитивна динаміка розвитку організації у критичні часи пов'язана з розумінням стратегії у контексті класичної дефініції, тобто генерального плану реалізації довгострокової мети в умовах невизначеності та змін. Особливе значення має практичне використання розробленої американським науковцем Р. Румельтом концепції «ядра стратегії», що утворюється з трьох послідовних елементів: «діагностика», «керівна політика» та «погоджені дії». «Ядро стратегії» позначається атрибутами універсальності та необхідності. Тому використання такої концепції може стати гарантією стабільності будь-якої організації, у тому числі – навчального закладу. У формі функціонального документу концепція «ядра стратегії» була впроваджена у «Стратегічному плані розвитку Сумського державного університету та 2020–2026 роки». Правильне діагностування проблеми військової загрози, інші діагностичні аспекти, представлені у SWOT-аналізі, надали підстави щодо визначення «керівної політики» у частинах візії, місії, принципів та цінностей. «Погоджені дії» знайшли своє відображення у стратегічній «дорожній карті» та, зокрема, у практиці стабілізації фінансового стану організації періоду активної фази війни з РФ. Аналіз досвіду впровадження стратегічних концепцій у менеджмент вищих навчальних закладів України у період активної фази війни відкриває

перспективи щодо вдосконалення системи вищої освіти України у цілому.

### **Список використаних джерел:**

1. Підсумки роботи СумДУ за 2022 р. та основні завдання на 2023 р. Суми, 2022. URL: [https://sumdu.edu.ua/images/content/general/public-info/report/sumdu\\_rezonans-2022.pdf](https://sumdu.edu.ua/images/content/general/public-info/report/sumdu_rezonans-2022.pdf)
2. Румельт Р. Гарна стратегія. Погана стратегія. Київ, 2019 .
3. Стратегічний план розвитку Сумського державного університету на 2020-2026 роки. Суми, 2020. URL: <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=52fedeb8-8e42-ea11-b021-001a4be6d04a&kind=1>
4. Freedman L. Strategy: a history. Oxford University Press, 2013. URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/Strategy\\_%20A%20History%20\(%20PDFDrive%20\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/Strategy_%20A%20History%20(%20PDFDrive%20).pdf)

*Науковий керівник:* Туляков О. О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету.

**Ярослав Дроздук,**

аспірант кафедри політичних наук

Соціально-правового факультету

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

## **ПОТЕНЦІАЛ ДЕМОКРАТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ У БОРОТЬБІ З ВІЙСЬКОВОЮ АГРЕСІЄЮ ТА ГІБРИДНИМИ ЗАГРОЗАМИ**

Ми живемо в епоху війн, військової агресії, комунікативних впливів, різноманітних гібридних загроз. Україна, яка географічно та історично перебуває на перетині світових геополітичних інтересів, є гарячою точкою, що опинилася у фокусі кардинальних змін планетарного масштабу де відбувається зародження нових світових взаємовідносин.